

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Marcely Kučerové a soudců Mgr. Blanky Fauré a Mgr. Pavla Riedlbaucha ve věci

žalobců: a) **Ing. Z. Z.**, narozena dne xxx
bytem xxx, xxx, xxx, xxx, xxx
b) **N. C. T. L.**, narozen dne xxx
bytem xxx, xxx, xxx, xxx, xxx
c) **D. Y. L.**, narozen dne xxx
bytem xxx, xxx, xxx, xxx
všichni zastoupeni advokátem JUDr. Jiřím Exnerem
sídlem Kořenského 15/1107, 150 00 Praha 5

proti
žalované: **Česká republika – Ministerstvo financí ČR**, IČO 00006947
sídlem Letenská 525/15, 118 00 Praha 1

pro poskytnutí zadostiučinění za nemajetkovou újmu, o odvolání žalobců proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 24. září 2021, č. j. 22 C 45/2019–162,

takto:

I. Rozsudek soudu I. stupně se v zamítavých výrocích o věci samé (II., IV., VI.) **mění** tak, že žalovaná je povinna zaplatit každému z žalobců a/, b/ a c/ částku **7.663,85 Kč** s úrokem z prodlení ve výši 9 % ročně z částky 26.729,45 Kč od 26. 9. 2018 do 10. 3. 2022 a dále s úrokem z prodlení z částky 7.663,85 Kč ve výši 9 % od 11. 3. 2022 do zaplacení, to vše do 15 dnů od právní moci rozsudku, jinak se v těchto zamítavých výrocích o věci samé rozsudek soudu I. stupně **potvrzuje**.

Shodu s prvopisem potvrzuje N. W.

- II.** Žalovaná je povinna zaplatit žalobcům na náhradě nákladů řízení před soudy tří stupňů a daného odvolacího řízení 168.120 Kč do 15 dnů od právní moci rozsudku, k rukám JUDr. Jiřího Exnera, advokáta.

Odůvodnění:

1. Shora uvedeným rozsudkem soud I. stupně uložil žalované zaplatit žalobkyni ad a) částku 232.201,60 Kč, spolu se zákonným úrokem z prodlení ve výši 9,75 % z částky 213.835,60 Kč od 28. 3. 2019 do zaplacení, spolu se zákonným úrokem z prodlení ve výši 8,25 % z částky 19.065,60 Kč od 19. 8. 2021 do zaplacení (výrok I). Zároveň zamítl žalobu, kterou se žalobkyně ad a) na žalované domáhala zaplacení částky 151.798,80 Kč, spolu se zákonným úrokem z prodlení ve výši 9 % ročně z částky 213.835,60 Kč od 26. 9. 2018 do 27. 3. 2019, spolu se zákonným úrokem z prodlení ve výši 9,75 % ročně z částky 122.164,40 Kč od 28. 3. 2019 do zaplacení, spolu se zákonným úrokem z prodlení ve výši 8,25 % ročně z částky 48.000 Kč od 16. 6. 2021 do 20. 8. 2021, spolu se zákonným úrokem z prodlení ve výši 8,25 % ročně z částky 28 934,40 Kč od 21. 8. 2021 do zaplacení (výrok II.).

Žalované uložil zaplatit žalobci ad b) částku 232.201,60 Kč, spolu se zákonným úrokem z prodlení ve výši 9,75 % z částky 213.835,60 Kč od 28. 3. 2019 do zaplacení, spolu se zákonným úrokem z prodlení ve výši 8,25 % z částky 19.065,60 Kč od 19. 8. 2021 do zaplacení (výrok III.). Žalobu žalobce ad b) zamítl v požadavku na zaplacení částky 151.798,80 Kč, spolu se zákonným úrokem z prodlení ve výši 9 % ročně z částky 213.835,60 Kč od 26. 9. 2018 do 27. 3. 2019, spolu se zákonným úrokem z prodlení ve výši 9,75 % ročně z částky 122.164,40 Kč od 28. 3. 2019 do zaplacení, spolu se zákonným úrokem z prodlení ve výši 8,25 % ročně z částky 48.000 Kč od 16. 6. 2021 do 20. 8. 2021, spolu se zákonným úrokem z prodlení ve výši 8,25 % ročně z částky 28.934,40 Kč od 21. 8. 2021 do zaplacení (výrok IV.).

Žalované uložil zaplatit žalobci ad c) částku 232.201,60 Kč, spolu se zákonným úrokem z prodlení ve výši 9,75 % z částky 213.835,60 Kč od 28. 3. 2019 do zaplacení, spolu se zákonným úrokem z prodlení ve výši 8,25 % z částky 19.065,60 Kč od 19. 8. 2021 do zaplacení (výrok V.). Zároveň zamítl žalobu, kterou se žalobce c) na žalované domáhal zaplacení částky 151.798,80 Kč, spolu se zákonným úrokem z prodlení ve výši 9 % ročně z částky 213.835,60 Kč od 26. 9. 2018 do 27. 3. 2019, spolu se zákonným úrokem z prodlení ve výši 9,75 % ročně z částky 122.164,40 Kč od 28. 3. 2019 do zaplacení, spolu se zákonným úrokem z prodlení ve výši 8,25 % ročně z částky 48.000 Kč od 16. 6. 2021 do 20. 8. 2021, spolu se zákonným úrokem z prodlení ve výši 8,25 % ročně z částky 28.934,40 Kč od 21. 8. 2021 do zaplacení (výrok VI.).

O nákladech řízení bylo rozhodnuto tak, že žalované bylo uloženo na jejich náhradě zaplatit žalobcům částku 85.787,40 Kč (výrok VII.).

2. Rozhodl tak v řízení o žalobě doručené dne 21. 2. 2019, kterou se žalobci domáhali vůči žalované zaplacení částky 325.000 Kč pro každého z žalobců, jako přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu, která jim vznikla celkovou nepřiměřenou délkou trvání jednak správního řízení, jednak navazujících soudních řízení ve věci restitučního nároku na vydání pozemků vedeného před Státním pozemkovým úřadem (dále i jen SPÚ) s tím, že správní řízení trvalo více jak 22 let. Restituční nárok uplatnil právní předchůdce žalobců, pan H. M. F., který dne 5. 3. 1997 zemřel a jehož právním nástupcem byla jeho manželka H. F. F., která zemřela dne 20. 3. 2005. Do restitučního řízení pak vstoupili žalobci. K požadované částce žalobci dospěli, když za každý rok řízení požadují 20.000 Kč a zároveň připustili snížení této částky o 20 % za sdílenou újmu. Svůj nárok uplatnili u žalované dne 24. 9. 2018. Přípisem ze dne 15. 6. 2021 žalobci rozšířili žalobu o nárok za nemajetkovou újmu za průtahy v probíhajícím odškodňovacím řízení (řízení před soudem I. stupně), a to ve stejné výši až do doby pravomocného ukončení řízení.

3. Žalovaná byla přesvědčena o nedůvodnosti nároku žalobců a neodůvodněnosti výše požadovaného odškodnění a navrhla žalobu zamítnout. Měla za to, že celková délka řízení zcela odpovídá průběhu řízení a jeho složitosti. Též význam věci byl pro žalobce jen standardní, nižší, než uváděli. Požadovaný nárok je třeba ponížít s ohledem na sdílenou újmu, jakož i zásadu, že žalobci by neměli dostat v souhrnu více, než by náleželo jejich právnímu předchůdci.
4. Soud I. stupně zjistil tento skutkový stav: nárok žalobců byl předběžně řádně projednán. Celková délka předmětného správního řízení trvala 22 let, 3 měsíce a 12 dní, a to od 16. 5. 1996 do 30. 8. 2018. Do tohoto období spadá restituční řízení vedené pozemkovým úřadem, řízení vedené Městským soudem v Praze pod sp. zn. 28 Ca 151/1999, dědické řízení po uvedeném H. M. F., vedené ve státě xxx, xxx, dědické řízení po H. F., vedené Obvodním soudem pro Prahu 7 pod sp. zn. 22 D 115/2008, dědické řízení po PhDr. V. Z., vedené Obvodním soudem pro Prahu 4 pod sp. zn. 34 D 1793/2014, řízení vedené Obvodním soudem pro Prahu 9 pod sp. zn. 18 C 228/2018 a řízení vedené Obvodním soudem pro Prahu 9 pod sp. zn. 15 C 269/2018.

Soud I. stupně zjistil v odst. 8 průběh správního řízení, a to následovně: Dne 16. 5. 1996 pan H. M. F. (žijící v xxx) podal prostřednictvím právní zástupkyně JUDr. Nechanické k SPÚ (Magistrátu hl. m. Prahy) výzvu podle zákona č. 229/1991 Sb. k vydání id. 1/2 pozemků v k. ú. Vysočany zapsaných v pozemkové knize pod č. 1401 a č. 1405. Dne 5. 8. 1996 pan H. M. F. podal prostřednictvím právní zástupkyně JUDr. Nechanické k SPÚ (Magistrátu hl. m. Prahy) výzvu podle zákona č. 229/1991 Sb. k vydání id. 1/2 pozemků v k. ú. Vysočany zapsaných v pozemkové knize pod č. 1352, 1426, 1427/3, 1407, 1417/5, 1417/4, 1402, 1414, 1427/1, 1388, 1406, 1387, 1399, 1403, 1404, 1374 a 1375. K tomu žalovaná ještě specifikovala, že H. M. F. uplatnil některé restituční nároky jak v režimu zákona č. 229/1991 Sb., tak i v režimu zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, v příslušném znění, SPÚ se tak musel zabývat kolizí těchto nároků vč. z toho plynoucích soudních sporů. Dne 5. 3. 1997 pan H. M. F. zemřel. Dědické řízení proběhlo před příslušnými orgány státu xxx v xxx. Univerzální závětní dědičkou (dle odůvodnění žalobci předložených rozhodnutí Státního pozemkového úřadu) se stala jeho manželka H. F. Dne 30. 7. 1997 SPÚ vydal rozhodnutí č. j. PÚ 2909/96 (v právní moci dnem 20. 8. 1997). Dne 22. 6. 1998 SPÚ vydal rozhodnutí č. j. PÚ 1335/98/1 (v právní moci dnem 25. 7. 1998). Dne 22. 6. 1998 SPÚ vydal rozhodnutí č. j. PÚ 1336/98/1 (v právní moci dnem 26. 7. 1998). Dne 30. 6. 1998 SPÚ vydal rozhodnutí č. j. PÚ 1335/98/2 (v právní moci dnem 15. 8. 1998). Dne 20. 7. 1998 SPÚ vydal rozhodnutí č. j. PÚ 1336/98/2 (v právní moci dnem 22. 8. 1998). Dne 21. 7. 1998 SPÚ vydal rozhodnutí č. j. PÚ 1336/98/3 (v právní moci dnem 24. 8. 1998). Dne 1. 3. 1999 SPÚ vydal rozhodnutí č. j. PÚ 1336/98/4. Toto rozhodnutí bylo napadeno odvoláním a posléze i žalobou (u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 28 Ca 151/1999). Dne 18. 5. 2001 rozsudkem Městského soudu v Praze č. j. 28 Ca 151/1999-28 (v právní moci dnem 6. 8. 2001) bylo rozhodnutí SPÚ ze dne 1. 3. 1999, č. j. PÚ 1336/98/4, zrušeno a věc vrácena správnímu orgánu k novému řízení (z důvodu nedostatečného posouzení zastavěnosti pozemků). Dne 29. 7. 2003 po doplnění řízení bylo SPÚ vydáno rozhodnutí č. j. 2195/01 (v právní moci dnem 15. 8. 2003). SPÚ následně shromáždil podklady pro vydání rozhodnutí. Dne 20. 3. 2005 zemřela paní H. F. Dědické řízení ohledně majetku zůstavitelky na českém území vedl Obvodní soud pro Prahu 7 pod sp. zn. 22 D 115/2008. Dne 17. 9. 2013 Obvodní soud pro Prahu 7 rozhodl v dědickém řízení po paní H. F. usnesením č. j. 22 D 115/2008-353 (v právní moci dnem 6. 11. 2013). Závětními dědici zemřelé se stali PhDr. V. Z. (nar. xxx), Ing. Z. Z. (nar. dne xxx), N. C. T. L. a D. Y. L. (všichni bytem xxx). Dne 4. 2. 2014 zemřel PhDr. V. Z. (nar. dne 25. 2. 1937). Dědické řízení vedl Obvodní soud pro Prahu 4 pod sp. zn. 34 D 1793/2014. Dne 14. 10. 2014 Obvodní soud pro Prahu 4 rozhodl v dědickém řízení po PhDr. V. Z. usnesením č. j. 34 D 1793/2014-306. Dne 14. 12. 2017 SPÚ obdržel výsledek prošetření, zda H. M. F. neměl na území Československé republiky trvalý pobyt před rokem 1991 (a zda mu tedy lhůta k uplatnění nároku neuplynula dnem 31. 1. 1992). Prověřování probíhalo na Ministerstvu vnitra – oddělení evidence obyvatel a na příslušné matrice. Dne 5. 3. 2018 SPÚ vydal rozhodnutí č. j. SPU 358009/2017/Kav (v právní moci dnem 13. 3. 2018). Dne 27. 6. 2018

SPÚ vydal rozhodnutí č. j. SPU 112072/2018/Kav (v právní moci dnem 13. 3. 2018). Toto rozhodnutí napadli dne 25. 7. 2018 žalobci žalobou k Obvodnímu soudu pro Prahu 9 (pod sp. zn. 18 C 228/2018) – řízení dosud není skončeno. Dne 27. 6. 2018 SPÚ vydal rozhodnutí č. j. SPU 119757/2018/Kav. Toto rozhodnutí napadli žalobci dne 17. 8. 2018 žalobci žalobou k Obvodnímu soudu pro Prahu 9 (pod sp. zn. 15 C 269/2018) – řízení bylo pravomocně ukončeno (ke dni 21. 11. 2019) usnesením o zastavení řízení v důsledku zpětvzetí žaloby. Dne 30. 8. 2018 SPÚ vydal rozhodnutí č. j. SPU 385144//2018 Kav, jimž bylo restituční řízení skončeno.

V odst. 9 soud I. stupně uváděl, že žalobci se o záležitosti svých právních předchůdců intenzivně zajímali, kdy v letech 1979 až 2005 jim dlouhodobě pomáhali s vyřizováním všech úředních záležitostí, tedy i předmětného restitučního nároku. Toto se ještě zintenzivnilo po smrti pana F., kdy jeho pozůstalá manželka měla zdravotní komplikace a pomoc žalobců byla nezbytná. Žalobci uplatnili nárok u žalovaného dne 25. 9. 2018.

5. Soud I. stupně nárok žalobců posoudil podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem (dále jen OdpŠk) a poukázal na to, že je namístě vycházet ze závěrů stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010 (dále jen Stanovisko).
6. Soud I. stupně hodnotil délku řízení od 16. 5. 1996 do 30. 8. 2018 (22 let, 3 měsíce a 12 dnů) jako nepřiměřenou a nezákonnou. V takovém případě se vznik nemajetkové újmy na straně poškozeného účastníka předpokládá, přičemž zásadně je namístě poskytnutí peněžitého zadostiučinění. Základní částku odškodnění přiznávanou v rozmezí 15.000 až 20.000 Kč ročně přiznal soud I. stupně na její horní hranici 20.000 Kč za rok, když na tomto místě zohlednil délku řízení a jeho typovou závažnost, neboť v restitučním řízení má být napravena v minulosti způsobená újma. Zároveň snížil zadostiučinění připadající na první dva roky řízení na polovinu.

Soud I. stupně též zohlednil, že řízení se nejprve účastnil od 16. 5. 1996 do 5. 3. 1997 pan H. M. F. a následně od 6. 3. 1997 do 20. 3. 2005 paní H. F. F., tedy po dobu 8 let, 10 měsíců a 3 dnů. Soud I. stupně vycházel z rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 3945/2014, dle kterého částka přiznaná v součtu jednotlivým dědicům nesmí převyšovat částku, která by náležela původnímu účastníku řízení. Právním předchůdcům žalobců by za dobu od 16. 5. 1996 do 20. 3. 2005 náležela částka 156.831,40 Kč. Na místo právních předchůdců nastoupili v daném restitučním řízení žalobci, soud I. stupně tedy výše uvedenou částku vydělil 3 a dobral se k částce 52.277 Kč náležející za toto období každému z žalobců.

Za další část řízení od 21. 3. 2005 do 30. 8. 2018 náleží každému z dědiců zadostiučinění vypočítané postupem podle Stanoviska, procentuálně snížené z důvodu sdílení újmy nerozlučnými procesními společníky, neboť v případě více poškozených nepřiměřenou délkou řízení je jejich újma do určité míry sdílena. Ve světle těchto závěrů za období od 21. 3. 2005 do 30. 8. 2018 (tedy 13 let, 5 měsíců a 8 dnů) byla každému z žalobců přiznána částka 268.771,90 Kč (13 x 20.000 Kč + 5 x 1.666,70 Kč + 8 x 54,80 Kč), redukována o 20 % za tzv. sdílenou újmu na 215.017,50 Kč.

Jako další faktor ovlivňující výši zadostiučinění soud I. stupně zohlednil celkovou zjevně nepřiměřenou délku restitučního řízení, neboť řízení před pozemkovým úřadem bylo řízením správním, v němž se měly uplatnit též lhůty dle § 49 odst. 2 zák. č. 71/1967 Sb. Rozhodnuto tedy mělo být do 60 dnů; za „ještě přiměřenou“ by šlo považovat dobu 2 let, proto byly první dva roky počítány s poloviční částkou. Zohledněna byla i složitost řízení daná jeho restituční povahou, a tedy zvýšenou právní a skutkovou složitostí, danou zejména tím, že jednotlivé restituční nároky byly uplatněny k víceru pozemkům. V průběhu řízení bylo nutno čekat na výsledek několika dědických řízení, kdy některá probíhala v zahraničí, bylo prověřováno několik restitučních titulů a zda již nedošlo k odškodnění podle zákona č. 87/1991 Sb. Byla podána žaloba podle části páté zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen o. s. ř.), a šlo tedy o rozhodování ve dvou stupních. Soud I. stupně rovněž zohlednil skutečnost, že žalobci i jejich právní předchůdci

jsou cizinci s místem pobytu mimo území České republiky. Ze všech výše uvedených důvodů přistoupil k další redukci o 20 % z částky 267.294,50 Kč (52.277 Kč + 215.017,50 Kč), tedy k částce 213.835,60 Kč.

Soud I. stupně hodnotil též chování právních předchůdců žalobců a žalobců a dospěl k závěru, že ve vztahu k délce trvání předmětného řízení se nejedná o relevantní faktor ovlivňující výši přiznaného zadostiučinění. Přestože ze správního spisu soud I. stupně nezjistil žádný aktivní úkon žalobců, kterým by pozemkový úřad vyzývali k akceleraci vyřizování věci, se zřetelem ke Stanovisku neměl za vhodné přičítat absenci postupu podle § 174a zákona o soudech a soudcích účinného od dne 1. 7. 2009 k tíži poškozených, neboť není povinností účastníků řízení vést orgány veřejné moci k dřívějšímu rozhodnutí. Proto tuto nečinnost neposuzoval ve vztahu k základu nároku, hodnotil ji však ve vztahu k tvrzenému významu řízení pro žalobce (dle Nejvyššího soudu význam řízení pro poškozeného je pro stanovení výše kritériem nejdůležitějším), přičemž tento význam byl zvyšován tím, že tu jde o restituční řízení, v němž jde o nápravu dřívějších křivd.

Ve vztahu k nároku na zadostiučinění za délku daného odškodňovacího řízení soud uvedl, že trvalo od 21. 2. 2019 do 24. 9. 2021, tedy 2 roky, 7 měsíců a 2 dny, a přistoupil ke stanovení základní částky ve výši 15.000 Kč za rok, neboť délku řízení v rozsahu nepovažoval za vysoce nepřiměřenou, kdy zpravidla by mělo být soudní řízení ukončeno v rozmezí 2 let. Za první 2 roky pak náleží odškodnění v poloviční částce. Celkem tedy přiznal každému z žalobců částku 23.832 Kč (15.000 Kč + 7 x 1.250 Kč + 2 x 41 Kč), sníženou o 20 % s odkazem na sdílenou újmu, tedy na 19.065,60 Kč.

Dohromady byla každému z žalobců přiznána částka 232.201,60 Kč (19.065,60 Kč + 213.835,60 Kč), spolu se zákonným úrokem z prodlení za dobu od 28. 3. 2019 (nárok byl u žalované uplatněn dne 24. 9. 2018). Ve zbývajícím rozsahu soud byla žaloba zamítnuta a o nákladech řízení bylo rozhodnuto podle § 142 odst. 3 o. s. ř., když nárok žalobců byl co do základu po právu a výše plnění závisela na posouzení soudu, proto soud I. stupně přiznal žalobcům plnou náhradu nákladů řízení v částce 85.787,40 Kč.

7. Do zamítavých výroků II., IV., VI. a do nákladového výroku VII. rozsudku podali žalobci včasné a přípustné odvolání. Žalobci se ztotožnili s napadeným rozsudkem v odst. 12. až 19., kde soud I. stupně na základě nesporných skutečností v souladu se Stanoviskem určil základní jednotkovou sazbu poskytovaného zadostiučinění a distribuci jednotkové sazby mezi jednotlivé účastníky, následně však věc neposoudil správně a úplně, když nezohlednil všechna kritéria daná § 31a OdpŠk. V této fázi rozhodování měli skutkovou a procesní rekapitulaci za skupou.

Žalobci akceptovali hodnocení složitosti řízení v odst. 20. až 22. odůvodnění rozsudku, byť namítali, že složitost řízení nastala v důsledku toho, že žádosti původního restituenta pana H. M. F. nebyly vyřízeny v zákonné lhůtě před tím, než v roce 1997. Řízení by nebylo složité ani tehdy, kdyby byly žádosti vyřízeny alespoň do roku 2005, kdy zemřela jediná zákonná právní (i v procesním smyslu) nástupkyně restituenta paní H. F. I složité řízení by mělo být vyřízeno dříve, než za 9 let.

Soud I. stupně nezohlednil kritérium dle § 31a odst. 3 písm. d) OdpŠk a nepřihlédl k excesům, které ze strany orgánů veřejné moci v řízení nastaly, přestože žalobci v řízení opakovaně na nesprávné postupy veřejné moci v řízení poukazovali. Žalobci například upozornili na prokázanou nečinnost ve vedení dědického řízení, kdy musel být pro jejich intervenci z důvodu nečinnosti a vadného postupu vyměněn soudní komisař, na vědomou nečinnost SPÚ, kdy byli žalobci po 20 letech řízení vyrozuměni, že příslušná úřední osoba se nemůže jejich žádostmi zabývat, a na okolnost, že v roce 2005 SPÚ k podnětu Magistrátu hl. m. Prahy nebyl schopen zjistit, zda je žádost pana F. vyřízena, nebo není. Teprve po 21 letech od podání žádosti správní orgán zkoumal, zda původní restituent neměl v rozhodné době na území ČR trvalý pobyt.

V mezích posouzení skutkové situace dle § 31a odst. 3 písm. c) OdpŠk žalobci nesouhlasili se závěrem, že ze správního spisu nebyl zjištěn žádný aktivní úkon žalobců, kterým by pozemkový úřad vyzývali k akceleraci vyřizování věci. Soud I. stupně se v rozsudku překvapivě odchytil od svého hodnocení skutkové situace při ústním jednání dne 15. 1. 2021, kde byl proveden mj. důkaz Korespondence zástupce a SPÚ, k němuž bylo soudem řečeno, že „*iniciativa právního zástupce žalobců je v té věci s tím, že se snažil, aby v té věci už došlo k nějakému konečnému rozhodnutí nebo aby se to dobralo do nějakého cíle*“. Též dalšího dokazování vyplývá nadstandardní aktivita žalobců, kterou však soud I. stupně hodnotil pouze v souvislosti se závěrem, že na právní nástupce původního restituenta plně dopadá tíže nepřiměřeně dlouhého řízení od počátku. Závěr, že „*sice nebyli aktivní, ale nelze jim to klást k tíži*“, se žalobců emočně dotýká tím spíše, že v rozsudku jejich postup nebyl hodnocen ve vztahu k významu, který pro ně řízení mělo.

Kritérium § 31a odst. 3) písm. e) OdpŠk, které soud I. stupně v odst. 24. odůvodnění rozsudku označil jako nejdůležitější, rozsudek hodnotil velmi lakonicky. Konstatování o zvýšeném významu řízení pro žalobce se možná promítlo do úvahy ohledně stanovené základní částky v souvislosti s nepřiměřenou délkou řízení (odst. 14. odůvodnění rozsudku), další moderační úvaha v souvislosti s příslibeným promítnutím postupu žalobců v řízení již nepřišla.

Ve vztahu k odškodňovacímu řízení žalobci akceptovali přiznanou částku. Avšak vzhledem k tomu, že řízení rozsudkem soudu I. stupně pravomocně neskončilo a nejistota žalobců ohledně výsledku (a podvědomá obava, aby se odškodnění vůbec dočkali) trvá, požádali žalobci odvolací soud, aby zohlednil nad rámec soudem již přiznaných 19.065,60 Kč navíc částku odpovídající 0,8 x 1250 = 1.000 Kč za každý další měsíc trvání řízení od 25. 9. 2021 do pravomocného ukončení věci.

Ve vztahu k nákladovému výroku žalobci evidovali 12 úkonů právní služby (převzetí a příprava zastoupení, návrh ve věci samé, sdělení o uplynutí lhůty a replika ze dne 7. 8. 2019 k odmítnutí nároku žalovanou, vyjádření ve věci ze dne 15. 11. 2019, vyjádření ve věci ze dne 29. 3. 2021, doplnění nároku ze dne 15. 6. 2021, upřesnění doplněného nároku ze dne 9. 8. 2021, účast na jednání před soudem dne 15. 1. 2021 trvajícím déle než 2 hodiny, účast na jednání před soudem dne 17. 9. 2021 trvajícím déle než 2 hodiny a účast na jednání před soudem dne 24. 9. 2021, při kterém byl vyhlášen rozsudek). Ačkoli 6. a 7. úkon lze považovat za úkon jediný, i tak zástupce žalobců evidovali 10 ½ úkonu a 12 paušálních náhrad. Dále zástupce žalobců nedokládal svou registraci k DPH, náhrada tedy neměla být žalobcům přiznána.

Závěrem žalobci požadovali změnit napadený rozsudek ve výrocích ad II., IV., VI. tak, že žalovaná je povinna žalobcům ad a), b) a c) zaplatit částku 151.798,80 Kč (popř. částku, kterou odvolací soud stanoví na základě vlastní moderační úvahy), spolu se zákonným úrokem z prodlení ve výši 9,75% ročně z částky 122.164,40 Kč od 28. 3. 2019 do zaplacení, spolu s úrokem z částky 8.25% ročně z částky 48.000 Kč od 16. 6. 2021 do 20. 8. 2021, spolu se zákonným úrokem z prodlení ve výši 8,25 % ročně z částky 28.934,40 Kč od 28. 1. 2021 do zaplacení (popř. s úrokem z částek stanovených moderační úvahou odvolacího soudu), do 15 dnů od právní moci rozsudku.

Zároveň žalobci požadovali změnit výrok VII. tak, že jim bude na náhradě nákladů řízení před soudem I. stupně přiznána odměna zástupce za 10 ½ úkonů právní služby a 12 jeho paušálních náhrad hotových výdajů bez DPH. Žalobci též žádali přiznat náhradu nákladů odvolacího řízení.

8. Žalovaná podala proti rozsudku též odvolání, které však vzala zcela zpět podáním doručeným dne 31. 1. 2022 (na listu č. 189). O jejím odvolání tak již bylo pravomocně rozhodnuto tak, že odvolací řízení bylo zastaveno, a to výrokem I. rozsudku ze dne 27. 4. 2022, č. j. 18 Co 68/2022-212.
9. K odvolání žalobců se vyjádřila žalovaná v podání ze dne 14. 2. 2022 tak, že žalobci v zásadě s postupem soudu I. stupně v odst. 12. až 22. odůvodnění rozsudku souhlasili a akceptovali ho. Žalobci napadají tu skutečnost, že soud I. stupně dle jejich tvrzení nepřihlédl k evidentním excesům ze strany orgánů veřejné moci, přestože na ně žalobci v řízení před soudem I. stupně poukazovali,

a že v odst. 23. a 24. odůvodnění rozsudku nesprávně posuzoval skutkovou situaci v mezích kritéria § 31a odst. 3 písm. c) OdpŠk, když dle jejich tvrzení nezohlednil žádný aktivní úkon žalobců v rámci správního řízení před SPÚ a nehodnotil jejich postup v řízení ve vztahu k významu, který pro žalobce mělo.

Žalovaná se domnívala, že soud I. stupně hodnotil všechna kritéria uvedená v § 31a odst. 3 OdpŠk velice pečlivě a v kontextu s provedeným dokazováním. Soud I. stupně vzal v úvahu zejména skutečnost, že se jednalo o restituční řízení, což zvyšovalo typovou závažnost vzniklé újmy, a proto v souladu se Stanoviskem určil vzhledem k délce restitučního řízení a postupu orgánů veřejné moci jako základní částku hodnotu v horní hranici sazby, tedy 20.000 Kč, kterou za první dva roky správně snížil na polovinu.

Při posuzování kritéria uvedeného v § 31a odst. 3 písm. b) OdpŠk vyšel soud I. stupně ze skutečnosti, že složitost řízení je dána především jeho restituční povahou, tím, že žalobci i jejich právní předchůdci jsou cizinci s místem pobytu mimo území České republiky, což vyžadovalo zvýšené nároky na korespondenci. Dále v průběhu restitučního řízení bylo třeba vyčkat výsledku dědických řízení, kdy některé z nich probíhaly v xxx. Vše výše popsané soud I. stupně správně zhodnotil tak, že základní částku snížil o 20 %.

Soud I. stupně vzal též v úvahu pluralitu účastníků, kdy správně rozlišil dobu řízení, kdy se tohoto účastnili právní předchůdci žalobců a vyšel z rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 3945/2014, a v další části řízení ze Stanoviska, když přistoupil k 20% snížení z důvodů sdílení újmy.

Žalovaná se domnívala, že soud I. stupně náležitě zohlednil kritérium aktivního jednání poškozeného dle § 31a odst. 3 písm. c) OdpŠk v odst. 9 odůvodnění napadeného rozsudku, z něhož vyplývá, že vzal jednání a přístup žalobců dostatečně v úvahu.

K nárokům vztahujícím se k náhradě nákladů řízení žalovaná uvedla, že se vyjádřit nemůže. S ohledem na výše uvedené navrhovala, aby odvolací soud odvolání žalobců jako nedůvodné zamítl a přiznal žalované náhradu nákladů odvolacího řízení.

10. O odvolání žalobců bylo rozhodnuto již prvním rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 27. 4. 2022, č. j. 18 Co 68/2022-212 tak, že rozsudek soudu I. stupně v zamítavých výrocích o věci samé ve vztahu k žalobcům a/, b/ a c/ potvrdil, změnil rozsudek ve výroku o nákladech řízení před soudem I. stupně a o nákladech řízení rozhodl tak, že na jejich náhradu nemá žádný z účastníků právo. Odvolací soud schválil skutková zjištění soudu I. stupně jako dostatečná a stejně tak i stanovené finanční zadostiučinění.
11. Výše uvedené závěry odvolacího soudu týkající vyčíslení nemateriální újmy žalobců neobstály v řízení dovolacím, když Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu zrušil, a to rozsudkem ze dne 14. 3. 2023, č.j. 30 Cdo 3705/2022-265.
12. Odvolací soud v intencích závěrů dovolacího soudu znovu přezkoumal rozsudek soudu I. stupně v jeho zamítavých výrocích, jako i nákladových výrocích, včetně řízení, které jejich vydání předcházelo. Ve druhém rozsudku odvolacího soudu ze dne 21. 6. 2023, č. j. 18 Co 68/2022-289 dospěl k závěru, že odvolání žalobců je částečně důvodné. V důvodech rozhodnutí uvedl odvolací soud následující:

„Ve smyslu výše uvedených principů judikatury stanovil soud I. stupně správně v souladu se svým závěrem o extrémní délce posuzovaného řízení odškodnění nemateriální újmy žalobců v penězích, a to v horní hranici sazby v částce 20 000 Kč za každý rok trvání nepřiměřeně dlouhého řízení vymezeného dobou od 16. 5. 1996 do 30. 8. 2018 (22 let, 3 měsíce a 12 dní). Za prvé dva roky řízení snížil odškodnění v souladu se Stanoviskem na polovinu. Tyto závěry nebyly v dovolacím řízení nikterak zpochybněny.

Soud I. stupně též správně zohlednil, že řízení se nejprve účastnil od 16. 5. 1996 do 5. 3. 1997 pan H. M. F. a následně od 6. 3. 1997 do 20. 3. 2005 paní H. F. F., tj. po dobu 8 let, 10 měsíců a 3 dnů. Soud I. stupně vycházel z rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 3945/2014, dle kterého částka přiznaná v součtu

jednotlivým dědicům nesmí převyšovat částku, která by náležela původnímu účastníkovi řízení. Právním předchůdcům žalobců by za dobu od 16. 5. 1996 do 20. 3. 2005 náležela částka 156 831,40 Kč. Na místo právních předchůdců nastoupili v daném restitučním řízení žalobci, soud I. stupně tedy výše uvedenou částku vydělil 3 a dobral se k částce 52 277 Kč náležející za toto období každému z žalobců. Ani tento závěr nebyl dovolacím soudem označen za nesprávný.

Lze vycházet i za dalšího dílčího závěru soudu I. stupně, který odvolací soud v předchozím rozsudku akceptoval a který nebyl dovolacím soudem označen za nesprávný, tj. že za další část řízení od 21. 3. 2005 do 30. 8. 2018 náleží každému z dědiců zadostiučnění vypočítané postupem podle Stanoviska, procentuálně snížené z důvodu sdílení újmy nerozlučnými procesními společníky, neboť v případě více poškozených nepřiměřenou délkou řízení je jejich újma do určité míry sdílena. Ostatně sami žalobci takto svůj nárok v žalobě o 20 %, při požadavku na částku 20 000 Kč ročně, při poloviční částce za prvé dva roky, sami omezili. Za období od 21. 3. 2005 do 30. 8. 2018 (tedy 13 let, 5 měsíců a 8 dní) byla každému z žalobců přiznána částka 268 771,90 Kč ($13 \times 20\,000\text{ Kč} + 5 \times 1\,666,70\text{ Kč} + 8 \times 54,80\text{ Kč}$), redukována o 20 % za tzv. sdílenou újmu na 215 017,50 Kč.

Celkovou základní částku zadostiučnění proto soud I. stupně správně stanovil na 267 294,50 Kč pro každého z žalobců (52 277 Kč + 215 017,50 Kč).

Odvolací soud dále považuje za správné snížení této základní částky o 20 % z důvodů uváděných soudem I. stupně, tj. 20 % za složitost věci. V uvedeném odvolací soud odkazuje na správný skutkový i právní závěr, formulovaný v bod 20. až 21. rozsudku, akcentující zejména vícero nároků k pozemkům uplatněných v restitučním řízení, jakož i na komplikace restitučního řízení v souvislosti s 3 dědickými řízeními, zčásti probíhajícími i v zahraničí. Zohlednil též probíhající řízení podle části páté o. s. ř., tj. v posuzované věci šlo o řízení ve 2 stupních. Snížení základní částky o 20 % bylo tedy zcela namístě.

Oproti závěrům soudu I. stupně a současně v intencích názorů dovolacího soudu odvolací soud dále navýšil základní částku dle § 31a odst. 3 písm. e/ OdpŠK, tj. pro význam řízení pro žalobce, a to jako řízení restitučního. Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 17. 2. 2011, sp. zn. 30 Cdo 1612/2009, formuloval a odůvodnil závěr, podle kterého "nelze restituční řízení stavět naroveň běžnému majetkoprávnímu sporu. Primárním účelem tzv. restitučních předpisů, a tedy i na jejich základě vedených řízení, je zmírnit následky některých majetkových křivd, které se udály v letech 1948 až 1989 (viz. preambule k zákonu č. 229/1991 Sb.). Již s ohledem na to, že výsledkem restitučních řízení by mělo být alespoň částečné zmírnění křivd (byť i "jen" majetkové povahy), a to křivd, které byly mnoha současnými účastníky nesený v době zahájení řízení již po několik desetiletí, je třeba takovým řízením přiznat zásadní povahu, pro niž by soudy přes veškerou procesní, skutkovou či právní složitost měly jednat tak, aby bylo možno řízení co nejrychleji skončit pravomocným rozhodnutím.

Přestože za přímého restituventa lze považovat jen pana H. M. F., který dne xxx zemřel, lze restituční význam posuzovaného řízení přičítat i jeho vdově, právní nástupkyni b. F. F., zemřelé dne xxx, jakož i dalším dědicům, tj. včetně současných 3 žalobců. Ačkoli současní žalobci daného odškodňovacího řízení zdědili jen část restitučních nároků původního restituventa, je zřejmé, že jako jemu i jeho vdově blízké osoby měli o restituční řízení značný zájem a restituventům intenzivně pomáhali, včetně aktivity při uplatňování jejich nároků. Tento skutkový i právní závěr o významu restitučního řízení pro právní předchůdce žalobců, jakož i samotné žalobce, který učinil pod bodem 9. a 25. rozsudku, měl proto soud I. stupně dle § 31a odst. 3 písm. e/ OdpŠK zohlednit navýšením zadostiučnění o dalších 10 %.

Jiné navýšení základní částky žalobcům nenáleží, neboť jejich aktivitu směřující ke skončení restitučního řízení, kterou podřazovali pod ust. § 31a odst. 3 písm. c/ OdpŠK, odvolací soud zohlednil již v rámci významu řízení pro poškozené dle § 31a odst. 3 písm. e/ OdpŠK a za totéž jednání nelze poškozené odškodňovat dvakrát.

Při zohlednění snížení základní částky o 20 % za složitost řízení a navýšení základní částky o 20 % tak, jak je shora popsáno, je zřejmé, že celková částka, která jako přiměřené zadostiučnění žalobcům náleží, činí u každého z žalobců 267.294,50 Kč. Byla-li již pravomocně přiznána částka 213.835,60 Kč, a to se zákonným úrokem z prodlení od uplynutí 6měsíční lhůty pro vyřízení nároku, tj. od 28.3.2019, bylo proto třeba každému ze žalobců přiznat dalších 53.458,90 Kč, a to opět se zákonným úrokem z prodlení z této částky ve výši 9.75 % ročně

z této částky od 28.3.2019 do zaplacení“. Z uvedeného důvodu odvolací soud proto postupoval podle § 220 odst. 1 písm. a) a § 167 odst. 2 o. s. ř. a rozsudek ve zbývajícím zamítavém výroku (tj. pokud jím bylo rozhodnutí o zamítnutí žaloby vyjma částky 53.458,90 Kč s příslušenstvím ve výši 8,25 % jdoucím ročně z 53.458,90 Kč od 28. 3. 2019 do zaplacení, jako správný potvrdil; zároveň rozhodl o nákladech řízení.

13. Shora uvedené závěry odvolacího soudu týkající se samotného nepřiměřeně dlouhého posuzovaného restitučního řízení již v dovolacím řízení obstály. Neobstály pouze závěry týkající se odškodnění nepřiměřeně dlouhého odškodňovacího řízení, ke kterým dovolací soud v rozsudku ze dne 19. 6. 2024, č. j. 30 Cdo 3312/2023-309, jímž druhý napadený rozsudek MS v Praze ze dne 21. 6. 2023, č. j. 18 Co 68/2022-289 ve výroku I. v rozsahu potvrzení zamítavých výroků, jakož i v navazujícím nákladovém výroku II. zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení, uvedl následující:

„Obledně možnosti navýšení nároku na zadostiučnění na nepřiměřenou délku řízení z důvodu neposkytnutí požadovaného zadostiučnění včas dospěl Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 19. 7. 2017, sp. zn. 30 Cdo 5189/2016, k závěru, že žalobce může požadovat promítnutí délky kompenzačního řízení do stanovené výše zadostiučnění, které jinak ve vztahu k původnímu řízení žádá, v již probíhajícím kompenzačním řízení. V takovém případě není vyloučeno, aby poškozený svůj nárok uplatnil i v průběhu odvolacího řízení a aby o tomto nároku rozhodl odvolací soud. Přitom je třeba mít na paměti, že zadostiučnění, které je navýšováno z důvodu nepřiměřené délky kompenzačního řízení, je stále zadostiučněním ve vztahu k původnímu posuzovanému řízení (nejde o uplatnění nového, dalšího nároku). Není proto zadostiučněním nově poskytovaným za samotnou nepřiměřenou délku kompenzačního řízení, a proto není namístě navýšení vázat na úvahu o tom, jaká výše zadostiučnění by náležela poškozenému v případě, kdy by se domáhal odškodnění nepřiměřené délky kompenzačního řízení samostatně. Z toho také vyplývá, že dané navýšení nepředstavuje překážku věci pravomocně rozhodnuté ve vztahu k případnému odškodnění porušení práva na přiměřenou délku kompenzačního řízení, byť by v něm přirozeně mělo být dřívější zohlednění nepřiměřené délky kompenzačního řízení a navýšení zadostiučnění ve vztahu k původnímu posuzovanému řízení zohledněno (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 6. 2020, sp. zn. 30 Cdo 3532/2018, proti němuž podaná ústavní stížnost byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 1. 9. 2020, sp. zn. III. US 2217/20, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 10. 2020, sp. zn. 30 Cdo 1039/2020, či ze dne 10. 2. 2021, sp. zn. 30 Cdo 2730/2020).

V rozsudku ze dne 27. 12. 2022, sp. zn. 30 Cdo 3324/2022, Nejvyšší soud v této souvislosti uzavřel, že „v požadavku na navýšení zadostiučnění za nepřiměřeně dlouhé posuzované řízení se jedná ‚pouze‘ o nástroj, kterým se vnitrostátní soudní orgány snaží dosáhnout toho, aby byl poškozený řádně kompenzován ve světle kritérií obsažených v judikatuře ESLP (neboť nebylo-li odškodnění za nepřiměřenou délku posuzovaného řízení poskytnuto včas, nejedná se o účinný prostředek nápravy a poškozený tak stále je, ač do doby poskytnutí adekvátního zadostiučnění, oběti porušení čl. 6 Úmluvy – viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 7. 2011, sp. zn. 30 Cdo 1673/2010). Soudy v tomto vztahu vždy posuzují toliko to, zda navýšit odškodnění za nepřiměřenou délku posuzovaného řízení, nikoliv to, zda a jak odškodnit nepřiměřenou délku vlastního kompenzačního řízení. Bylo-li poškozenému přiznáno přiměřené (adekvátní) zadostiučnění za posuzované řízení již v průběhu ještě neukončeného kompenzačního řízení, a to v přiměřené době ... ‚pak již není důvodu pro jeho další navýšování, i když je kompenzační řízení i nadále vedeno.

S ohledem na přetrvávající nejednotnosti v rozhodování soudů nižších stupňů obledně způsobu uplatňování požadavku poškozených na „navýšení“ zadostiučnění, Nejvyšší soud pro větší přehlednost shrnul, že „jednak může poškozený 1) bez dalšího zohlednit pozdní poskytnutí kompenzace neformálním poukazem na to, že daná skutečnost umocňuje jeho již dříve uplatněný požadavek na poskytnutí zadostiučnění, jednak může 2) požadovat v průběhu kompenzačního řízení vedle dříve uplatněného zadostiučnění též jeho navýšení (např. o konkrétní nově určenou částku). V posledně uvedeném případě platí, že 2a) bylo-li v rámci kompenzačního řízení (včetně v to i dobu předběžného uplatnění nároku) poškozenému přiznáno přiměřené zadostiučnění za posuzované řízení, ať už dobrovolným uspokojením nároku ze strany státu nebo na základě rozhodnutí soudu vydaném v přiměřeně dlouho trvajícím kompenzačním řízení, nemá poškozený na navýšení zadostiučnění za posuzované řízení nárok, a to bez ohledu na případnou nepřiměřenou délku kompenzačního řízení; 2b) jestliže bylo v průběhu kompenzačního řízení

poskytnuto zadostiučinění v nedostatečné formě nebo výši, je možno k návrhu poškozeného zadostiučinění navýšit i s ohledem na navazující dobu, než bude poskytnuto adekvátní (plné) zadostiučinění. V takovém případě je však možno částečné plnění zohlednit při zvažování v čase proměnlivého kritéria významu řízení pro poškozeného [§ 31a odst. 3 písm. e) OdpŠk]; 2c) dojde-li naopak k přiznání odpovídajícího zadostiučinění za posuzované řízení v nikoliv přiměřené době trváního kompenzačního řízení, a kompenzace tak není poskytnuta včas, je namístě k návrhu poškozeného navýšení zadostiučinění poskytnout (zpravidla procentuálním navýšením zjištěné základní částky vážící se k původnímu posuzovanému řízení).

Z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2022, sp. zn. 30 Cdo 980/2022, vyplývá, že jakkoliv se v případě posouzení důvodnosti požadovaného navýšení bude zpravidla jako postačující jevit stručné shrnutí dosavadního průběhu řízení na základě obsahu spisu se závěrem o tom, zda je adekvátní zadostiučinění poskytováno ještě v přiměřené lhůtě či nikoliv, a jakkoliv je stále nutno mít na zřeteli, že se nejedná o odškodnění nemajetkové újmy způsobené žalobci nepřiměřenou délkou samotného odškodňovacího řízení, závěr o přiměřenosti či nepřiměřenosti posuzované doby bude zpravidla namíste hodnotit přiměřeně podle kritérií uvedených v § 31a odst. 3 OdpŠk, byť pro účely stanovení tohoto navýšení se již nebude provádět součin základní částky a délky řízení v měsících či letech, nýbrž bude na místě procentuální navýšení jinak stanoveného zadostiučinění (event. I poskytnutí zadostiučinění v penězích, ačkoliv při jeho včasném poskytnutí by se jako adekvátní jevily i jiné formy zadostiučinění), neboť je třeba mít na mysli, že prodleva v poskytnutí přiměřeného zadostiučinění je jen dalším hlediskem pro stanovení jeho výše (formy) a takto stanovená částka je stále součástí zadostiučinění za nepřiměřenou délku posuzovaného (nikoliv kompenzačního) řízení.

Ve vztahu k otázce hodnocení přiměřenosti délky probíhajícího kompenzačního řízení se tedy judikatura Nejvyššího soudu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 3. 2022, sp. zn. 30 Cdo 3095/2021, nebo ze dne 13. 12. 2022, sp. zn. 30 Cdo 2507/2022) ustálila na závěru, že ani u kompenzačních řízení není možné vycházet z abstraktní, předem dané, doby řízení, která by mohla být pokládána za nepřiměřenou, nýbrž i v tomto případě je třeba přihlídnout ke konkrétním okolnostem případu a přiměřenost délky kompenzačního řízení posoudit za užití všech kritérií uvedených v § 31a odst. 3 OdpŠk, jakkoliv se u toho soud musí vyvarovat jejich aplikace stejným způsobem, než jak byla zjištěna a jak se podepsala na modifikaci základní částky přiznané v původním nepřiměřeně dlouhém řízení. Má-li se tedy i z tohoto pohledu jednat o úplné právní posouzení otázky přiměřenosti délky kompenzačního řízení, je nezbytné vyjít nejen z vlastní délky tohoto řízení, ale též ze zhodnocení dalších kritérií, jež jsou v § 31a odst. 3 OdpŠk upravena. Dovolací soud konstatuje, že se odvolací soud hodnocením a posouzením kritérií uvedených v § 31a odst. 3 OdpŠk vůbec nezabýval. Jeho právní posouzení je v tomto směru neúplné, a tudíž nesprávné. Nejvyšší soud se dále zabýval otázkou posouzení přiměřenosti délky kompenzačního řízení.

V rozsudku ze dne 27. 3. 2019, sp. zn. 30 Cdo 1084/2017, dospěl Nejvyšší soud k závěru, že do celkové délky řízení se u řízení, jehož předmětem byl nárok proti státu podle zákona č. 82/1998 Sb., který bylo třeba předběžně uplatnit podle § 14 a 15 OdpŠk, zahrnuje i doba předběžného projednání nároku podle § 14 OdpŠk, maximálně však v délce 6 měsíců (§ 15 odst. 2 OdpŠk). Ohledně celkové délky řízení, z níž je třeba podle § 31a odst. 3 písm. a) OdpŠk při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění vycházet, Nejvyšší soud již v části V Stanoviska uzavřel, že důvodnou může být i žaloba na kompenzaci porušení práva na přiměřenou délku řízení, které dosud nebylo skončeno (nejde-li o stav neskončeného vedlejšího řízení), je-li zjevné, že již jeho dosavadní délka je nepřiměřená, a k porušení práva tak došlo. V takovém případě pak musí soud prvního i druhého stupně vyjít ze stavu řízení ke dni svého rozhodování (§ 154 odst. 1 o. s. ř.). K obdobnému závěru dospěl Nejvyšší soud např. v rozsudku ze dne 14. 11. 2011, sp. zn. 30 Cdo 3340/2011, nebo ze dne 14. 9. 2021, sp. zn. 30 Cdo 3706/2020).

Výše uvedené judikaturní závěry však odvolací soud nerespektoval a ohledně délky kompenzačního řízení vyšel (stejně jako soud prvního stupně) z toho, že toto bylo zahájeno dne 21. 2. 2019, kdy byla podána žaloba u soudu, ačkoliv ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, které odvolací soud následně převzal, vyplývá, že před samotným řízením proběhlo předběžné projednání nároku žalobce na zadostiučinění za nepřiměřenou délku posuzovaného trestního řízení, které bylo zahájeno dopisem žalobců ze dne 24. 9. 2018. Ohledně celkové délky kompenzačního řízení pak odvolací soud pouze (ne zcela jednoznačně a srozumitelně) uzavřel, že „má-li celkové odškodňovací řízení trvat 2,5 roku, počítaje v to i šestiměsíční lhůtu pro vyřízení žádosti před ministerstvem, jak judikuje ESLP, je zjevné, že tato doba byla sice překročena, ale nikoliv násobně, ale jen o cca 1/2 délky přiměřeně dlouhého odškodňovacího řízení, tj. prodlouženého o cca 15 měsíců navíc, když právní moc předchozího rozsudku

odvolacího soudu nastala dnem 12. 6. 2022“: V průběhu řízení žalobci upozorňovali na skutečnost, že samotné kompenzační řízení pokračovalo dál (např. v podání ze dne 6. 6. 2023 žalobci uvedli, že v důsledku vrácení věci odvolacímu soudu nejistota výsledku žalobců pokračuje, a proto požádali, aby odvolací soud v pokračujícím kompenzačním řízení zohlednil jeho celkovou délku, která bude o dva roky delší, a navýšil základní částku o 10 %, tj. o 38 400 Kč). Odvolací soud svým druhým rozsudkem ve věci rozhodl dne 21. 6. 2023, přičemž i v tomto svém posledním rozsudku přiznal žalobcům další zadostiučnění, tudíž při posuzování přiměřenosti doby, ve které bylo poskytnuto zadostiučnění, bylo na místě vyjít z celkové délky nynějšího kompenzačního řízení, tj. od uplatnění nároku u žalované dopisem ze dne 24. 9. 2018 do vyhlášení rozsudku odvolacího soudu dne 21. 6. 2023. Právní posouzení této otázky odvolacím soudem je tudíž nesprávné.“

14. Odvolací soud poté znovu přezkoumal napadený rozsudek včetně řízení, které jeho vydání předcházelo, dle § 212 a § 212a o. s. ř., při nařízeném jednání, ke kterému se řádně předvolaný zástupce žalobců nedostavil. Podle § 101 odst. 3 o. s. ř. bylo proto jednáno v jeho nepřítomnosti. Odvolací soud dospěl k závěru, že odvolání žalobců, a to, pokud se týká požadavku na navýšení odškodnění za nepřiměřeně dlouhé odškodňovací řízení, je částečně důvodný.
15. Podle § 31a odst. 3 OdpŠk v případech, kdy nemajetková újma vznikla nesprávným úředním postupem podle § 13 odst. 1 věty druhé a třetí nebo § 22 odst. 1 věty druhé a třetí, přihlédne se při stanovení výše přiměřeného zadostiučnění rovněž ke konkrétním okolnostem případu, zejména k a) celkové délce řízení, b) složitosti řízení, c) jednání poškozeného, kterým přispěl k průtahům v řízení, a k tomu, zda využil dostupných prostředků způsobilych odstranit průtahy v řízení, d) postupu orgánů veřejné moci během řízení a e) významu předmětu řízení pro poškozeného.
16. Ve smyslu shora uvedeného ustanovení, s přihlédnutím k závazným závěrům dovolacího soudu, dospěl odvolací soud k závěru, že názor soudu I. stupně, že samo odškodňovací řízení je již nepřiměřeně dlouhé, je správný; nesprávný byl jen samotný způsob výpočtu odškodnění, který neodpovídá výše uvedeným názorům dovolacího soudu, dle nichž má být v kompenzačním řízení odškodnění poskytnuto formou navýšení základní částky odškodnění, nikoliv tedy tak, jak učinil soud I. stupně (tj. jakoby se jednalo o samostatné řízení). Bylo dále nutno poskytnout i další odškodnění za dále trvající odškodňovací řízení, a to i po datu 10. 3. 2022, kdy žalovaná plnila, a to nejen finanční zadostiučnění za posuzované řízení ve výši 232.201,60 Kč s příslušenstvím, ale i dříve přiznané odškodnění za nepřiměřeně dlouhé řízení o odškodnění v částce 19.065,60 Kč pro každého z žalobců. Důvody, pro které bylo třeba považovat toto již vyplacené odškodnění za nedostatečné, uvedl ve shora uvedených závěrech dovolací soud. Odvolací soud z těchto závěrů proto vycházel a problematikou výše odškodnění za nepřiměřeně dlouhé odškodňovací řízení se znovu zabýval. Dospěl k závěru, že požadavek žalobců na navýšení odškodnění, o dalších 10 % ze základní částky odškodnění, je důvodný.

Ze shora uvedených závěrů odvolacího soudu, které obstály i v řízení dovolacím, plyne, že je třeba **vycházet ze základní částky odškodnění stanovené na 267.294,50 Kč pro každého z žalobců.** Nepřiměřeně dlouhé odškodňovací řízení, a to včetně doby pro mimosoudní projednání nároku, trvalo **od 24. 9. 2018, kdy žalobci žalovanou požádali o odškodnění, až do 25.9.2024,** tj. do rozhodnutí odvolacího soudu; celkem tedy délka řízení o odškodnění nemajetkové újmy trvala 6 let. Nicméně je třeba zohlednit, že v průběhu řízení se nemajetková újma žalobců způsobená nepřiměřeně dlouhou dobou trvání odškodňovacího řízení snížila v souvislosti s tím, že žalovanou bylo v průběhu řízení plněno dne 10. 3. 2022, jak shora uvedeno. Z hlediska konečného výsledku řízení (celkem ve výši 293.404,35 Kč s příslušenstvím, tj. 232.201,60 Kč s přísl. + 53.458,90 Kč s přísl. + 7. 743,85 Kč s přísl.) tak žalovaná již cca po 3,5 letech po uplatnění nároku zaplatila každému z žalobců většinu, tj. cca 4/5 z celkového přisouzeného nároku.

Odvolací soud dále zvažoval další kritéria uvedená ve výši citovaném ustanovení § 31a odst. 3 OdpŠk. Na straně žalobců žádné další újmy, jiné než ty, že řízení o odškodnění bylo nepřiměřeně dlouhé, nebyly ani tvrzeny. Odškodnění nepřiměřeně dlouhého odškodňovacího řízení již není řízením restitučním, proto nebylo třeba vycházet z obecně zvýšeného významu

pro žalobce. Význam nároku o odškodnění pro žalobce za dlouhé odškodňovací řízení tak hodnotil soud jako význam majetkový, běžného charakteru. V této souvislosti je nutno zdůraznit, že odvolací soud ani nemohl právního zástupce žalobce poučit o povinnosti jejich újmy blíže specifikovat, ve smyslu § 118a odst. 1 o. s. ř., neboť tento zástupce se bez omluvy k odvolacímu jednání soudu nedostavil. Ze samotného obsahu spisu neplynou žádná další hlediska vyplývající z § 31a odst. 3 OdpŠK, vyjma následujících: význam odškodňovacího nároku pro žalobce je snižován tím, že se jednalo o sdílenou újmu, shodně tak, jako je tomu v případě řízení posuzovaného (tj. -20 %). K tíži žalobců lze přičíst skutečnost, že museli být vyzýváni k doplnění odvolání, a to nejen soudem I. stupně, ale i soudem odvolacím (tj. -10 %). V neprospěch státu naopak vyznívá trojí zrušení rozhodnutí odvolacího soudu soudem dovolacím, a to s tím, že nebyly respektovány judikatorní závěry dovolacího soudu týkající se stanovení výše odškodnění a jejího propočtu (tj. +30 %). Odvolací soud proto dovodil, že pro jiné navýšení, než žalobci požadovaných 10 %, avšak jen ze základní částky odškodnění, důvodným není.

17. Odvolací soud proto postupoval podle § 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a rozsudek soudu I. stupně znovu částečně změnil ve zbývajícím zamítavém výroku (tj. pokud jím bylo rozhodnuto o zamítnutí žaloby vyjma dříve přiznaných částek s příslušenstvím, které nebyly odvoláním ani dovoláním dotčeny), a přisoudil ještě dalších 10 % navýšení ze základní částky odškodnění ve výši 267.294,50 Kč, tj. 26.729,45 Kč, po odečtu 19.065,60 Kč zbylých **7.663,85 Kč pro každého z žalobců, s příslušenstvím ve výši 9 % ročně, jdoucím od 1. dne prodlení žalované, tj. ode dne 26. 9. 2018, jak plyne ze závazného právního názoru dovolacího soudu.** Jinak jej v zamítavém výroku o věci samé jako správný dle § 219 o. s. ř. potvrdil.

Nutno dodat, že výrokem odstupňovaná jistina a její výše vychází ze skutečnosti, že na nárok na odškodnění odškodňovacího řízení v částce 19.065,60 Kč již bylo v průběhu řízení, tj. po vydání rozsudku soudu I. stupně, plněno dne 10. 3. 2022, což účastníci učinili nesporným při jednání soudu dne 21. 6. 2023. Výše úroku z prodlení se řídí § 2 nařízení vlády č. 351/2013 Sb., ve znění platném ke dni 26. 9. 2018, kdy se žalovaná dostala do prodlení s plněním navýšení odškodnění za nepřiměřeně dlouhé odškodňovací řízení, ve smyslu § 1958 odst. 2 o. z. U tohoto navýšení totiž nelze již zvažovat zákonem č. 82/1998 Sb. stanovenou 6měsíční lhůtu k poskytnutí dobrovolného odškodnění, která nebyla žalovanou dodržena.

Pokud byla při vyhlášení rozsudku ve výroku uvedena jiná, chybná částka 7.743,85 Kč, a datum 10. 3. 2021, namísto správného data 10. 3. 2022, představuje dané písemné vyhotovení rozsudku ve smyslu § 164 o. s. ř. opravu vyhlášeného rozhodnutí, neboť se jednalo o chybu v počtech a zřejmou nesprávnost plynoucí z obsahu spisu.

18. O nákladech řízení před soudy všech stupňů bylo rozhodnuto dle § 142 odst. 3 a § 224 odst. 1, 2 o. s. ř., za situace, kdy žalobci byli v řízení úspěšní a výše zadostiučinění závisela na úvaze soudu. K nákladovému výroku odvolací soud uvádí, že podle § 142 odst. 3 o. s. ř. náleží žalobcům plná náhrada nákladů řízení, která se sestává z odměny advokáta a související náhrady paušálních výdajů. Náhrada však nebude přiznána za všechny úkony právní služby, ale jen za ty z nich, které soud shledá jako účelné a potřebné k bránění práva účastníka řízení. Jako účelné byly shledány úkony: převzetí a příprava zastoupení, návrh ve věci samé, předžalobní výzva, 3 vyjádření ve věci – ze dne 15. 11. 2019, 29. 3. 2021 a 15. 6. 2021 ve spojení s jeho doplněním ze dne 9. 8. 2021 (podání ze dne 9. 8. 2021 žalobci k výzvě soudu upřesnili nárok na odškodnění za dlouhé odškodňovací řízení uplatněný v podání ze dne 15. 6. 2021, ačkoli jim nic nebránilo vyčíslit nárok rovnou v prvním podání), účast na jednání před soudem dne 15. 1. 2021 v délce přesahující 2 hodiny (počítáno jako 2 úkony), dne 17. 9. 2021 a dne 24. 9. 2021, při kterém byl vyhlášen rozsudek. Předmětem sporu byla nemateriální újma jako náhrada za zásah osobnostních práv, proto byla tarifní hodnota sporu stanovena na částku 50 000 Kč podle § 9 odst. 4 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu (dále jen AT), z níž odměna za jeden úkon činí 3 100 Kč podle § 7 odst. 5 AT, snížených o 20 % podle § 12 odst. 4 AT na 2 480 Kč. Celkem se jedná o 9,5 výše

Shodu s prvopisem potvrzuje N. W.

vyjmenovaných úkonů právní služby dle § 11 odst. 1 písm. a), d) a g) a odst. 2 písm. f) AT po 2 480 Kč za každého z žalobců, za 3 žalobce činí odměna právního zástupce celkem 70.680 Kč. Za každý z 10 úkonů náleží právnímu zástupci též paušální náhrada výdajů po 300 Kč podle § 13 odst. 4 AT, tedy 3 000 Kč. Celková částka nákladů řízení před soudem I. stupně tedy činí **73 680 Kč**.

Za podané odvolání, doplnění odvolání a účast při jednání odvolacího soudu dne 21. 6. 2023 a 3x dovolání náleží další odměna ve výši 6 x 2 480 Kč pro každého z žalobců (14 880 x 3 = 44 640 Kč) a 6 x 300 Kč (1 800 Kč). Celkové náklady dalšího řízení tak činí: odměna a paušální náhrada **46 440 Kč**. Za soudní poplatky za odvolání náleží náhrada 3 x 2 000 Kč = **6 000 Kč**, za poplatky za dovolání 3x 14 000 = **42 000 Kč**.

Lhůta a místo k plnění celkové náhrady nákladů řízení ve výši **168.120 Kč** byly stanoveny dle § 149 odst. 1 a § 160 odst. 1 o. s. ř.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí je přípustné dovolání, které se podává ve lhůtě dvou měsíců ode dne doručení písemně vyhotoveného rozhodnutí k Nejvyššímu soudu České republiky v Brně prostřednictvím soudu I. stupně, za podmínek ust. § 237, § 239 a následujících o. s. ř.

Praha 25. září 2024

JUDr. Marcela Kučerová v. r.
předsedkyně senátu